DIRECTIEBRIEF ODNV
Oktober-december 2021

Inleiding
De Directiebrief is bedoeld om het bestuur van ODNV een overzicht te geven van alle relevante ontwikkelingen in het kwartaal voorafgaand aan het algemeen bestuur (AB). In de brief kan ook vooruitgekeken worden op komende ontwikkelingen. In de voorbereiding van een AB kunnen één of meerdere onderwerpen eruit gelicht worden en apart ter bespreking worden geagendeerd.

Het is de bedoeling dat de (concept) Directiebrief -in aanloop naar het AB- ook geagendeerd wordt op het Overleg Ambtenaren Financiën (OAF), het Opdrachtgeversoverleg (OGO) en het DB. Opdat iedereen een gelijke informatiepositie heeft c.q. input kan geven.

De Directiebrief is geordend in vier delen, conform de indeling die ODNV wil gaan hanteren in de agenda van alle overleggen en in alle relevante documenten. Primair wordt ingegaan op de relevante ontwikkelingen *buiten* de ODNV organisatie (Klantperspectief), daarna wordt ingezoomd op (de gevolgen voor) de *interne* organisatie, verdeeld over drie perspectieven: de werkprocessen/organisatie, het personeel/ontwikkelvermogen en financiën/middelen.

Klantperspectief
Wat zijn de belangrijkste ontwikkelingen (geweest), landelijk, provinciaal, regionaal en gemeentelijk? Wet- en regelgeving, relatie ODNV en eigenaargemeenten, samenwerkingspartners, enzovoorts

Inleiding
Er gaat veel gebeuren rondom de omgevingsdiensten. Er zijn vooral kansen om bij te dragen aan/mee te gaan met de stevige keuzes en de financiële inzet die het Rijk beoogd, veelal via de provincie. Het coalitieakkoord, in relatie tot de Gelderse Maatregelen Stikstof (GMS), en de brief van de staatssecretaris over het VTH stelsel vormen het beleidskader voor ons jaarprogramma van 2022. Wat willen wij als ODNV daaruit halen? Welke koers en ambitie wil het bestuur? Focus houden op de kansen, omgaan met de bedreigingen. Waarop moet ODNV zich gaan doorontwikkelen; als organisatie, als samenwerkingspartner van OVIJ, als lid van het Gelders Stelsel en als potentiele uitvoerder van provinciale taken? Een concrete visie met doelen geeft de medewerkers van ODNV een mooi perspectief om aan bij te dragen, bevordert aantrekkelijke werkgeverschap, maakt partners duidelijk waarvoor ze bij ODNV kunnen aankloppen om samen te werken en geeft de directeur en het dagelijks bestuur (DB) ruimte om proactief investeringen te doen voor een robuuste ODNV.

Ik geef hieronder kort weer wat (naar mijn mening) belangrijke punten zijn uit het coalitieakkoord en de brief.

Coalitieakkoord 2021-2025
Op 15 december 2021 verscheen het nieuwe coalitieakkoord. Daarin is veel aandacht voor het klimaatbeleid. Vanaf 2022 al wordt 18 miljoen euro structureel extra geïnvesteerd in de omgevingsdiensten. Inclusief geld voor het inrichten van een stevig landelijk bureau ODNL.
Zie: https://www.kabinetsformatie2021.nl/documenten/publicaties/2021/12/15/coalitieakkoord-omzien-naar-elkaar-vooruitkijken-naar-de-toekomst

Voor ODNV lijkt in ieder geval de paragraaf Landbouw, Natuur en Stikstof van mogelijk belang. Het Rijk geeft daarin aan:

- Transitie naar kringlooplandbouw wordt voortgezet.
- Nieuwe verdienmodellen in de landbouw introduceren, met o.a. een tussenvorm van natuur- en landbouwgrond: landschapsgrond.
- Er komt een Nationaal Programma Landelijk Gebied t.w.v. 25 miljard euro tot 2035.
- Versnelling van de doelstellingen in de wet stikstof en natuurverbetering van 2035 naar 2030.
- Aanpassing (verbreding en verdieping) van vergunningverlening, in lijn met de Omgevingswet en stikstof beleid.
- Ontwikkeling van dierwaardige veehouderij.
- Versterking positie boeren in de keten.

De stikstof aanpak in relatie tot landbouw en natuur (de provincie en het GMS) kan voor ODNV zeer relevant zijn. Daarnaast gaat het coalitieakkoord in op milieucriminaliteit dat ook voor ODNV belangrijk kan zijn, gezien onze stelseltaak, de staatssecretaris verwijst hier ook naar in zijn brief.

Kamerbrief Versterking VTH Stelsel
Staatssecretaris Van Weyenberg (IenW) informeert in een brief van 13 december de Tweede Kamer over de acties die nodig zijn voor de opvolging van de aanbevelingen van de commissie Van Aartsen. De aanbevelingen gingen over versterking van het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Zie:
https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/12/13/versterking-vth-stelsel

- Hij neemt alle aanbevelingen van de commissie Van Aartsen over en onderneemt actie voor zover dat onder zijn ministerie en bevoegdheden past. Hij stelt een integraal bestuurlijk programma voor, met alle partijen inclusief alle betrokken ministeries.
- Het VTH stelsel functioneert niet goed en er ontstaat mede daardoor milieuschade ter waarde van 5,5 miljard euro per jaar.
- Met de komst van de Omgevingswet kunnen de omgevingsdiensten veel meer gaan samenwerken en een belangrijke rol spelen bij de input op en programmering van en monitoring van de beleidscyclus naast hun primaire taak voor VTH. Niet alleen op milieu, maar ook ten aanzien van water, natuur en / of cultureel erfgoed.
- Om het VTH stelsel te versterken moet het fundament onder dit stelsel op orde zijn. Dit fundament wordt gevormd door robuuste, deskundige en vernieuwende (!) omgevingsdiensten. Het Rijk wil dat de omgevingsdiensten klaar staan om een essentiële rol te pakken in de grote transitieopgaven waar Nederland voor staat.
- Er moet congruentie komen tussen de grenzen van de omgevingsdiensten en de veiligheidsregio's.
- Er komen nieuwe landelijke criteria voor de minimum vereiste kritische massa om de deskundigheid/kwaliteit te waarborgen. De toets daarop wordt een taak die mogelijk bij de besturen gelegd gaat worden.
- Mede vanwege de Omgevingswet zal de nadruk minder op vergunningverlening en meer op toezicht en handhaving komen. Er komt meer prioriteit (geld en bevoegdheden) voor opsporing van milieucriminaliteit. Daartoe moeten er meer en betere Boa's komen bij de omgevingsdiensten.
- Er komt een landelijk uniforme bekostigingssystematiek met normfinanciering.
- Inspectieview wordt gezien als het landelijke informatiesysteem voor de bestuurlijk en strafrechtelijke ketens. De omgevingsdiensten moeten daartoe zo spoedig mogelijk hun informatiehuishouden op orde hebben.
- Er komt een landelijk uniform uitvoerings- en handhavingsbeleid.

- Omgevingsdiensten moeten inhoudelijk advies gaan geven over de milieunormering in omgevingsplannen en een uitvoeringstoets op de normering uitvoeren.

Hierover worden begin 2022 in de regio bestuurlijke sessies georganiseerd door het ministerie. Namens ODNV zal voorzitter mevrouw Sneevliet op 14 januari aan zo'n sessie deelnemen. De sessie zal ingaan op de noodzakelijke samenwerking, eigenaarschap, onafhankelijk toezicht en de wenselijkheid van één interbestuurlijk programma waarin alle lijnen binnen het programma voor de versterking van het VTH stelsel opgenomen kunnen worden.

De heer Baakman (directeur OD De Vallei) organiseert naar aanleiding van de brief van de staatssecretaris over het VTH stelsel een bestuurlijk overleg met bestuurders die de verschillende rollen m.b.t. OD's/VTH-domein vervullen in Gelderland, te weten:
- Eigenaren: Rene Verhulst, voorzitter AB-voorzittersoverleg
- Opdrachtgevers: Breunis van de Weerd, voorzitter Opdrachtgeversboard
- Provinciale coördinatie VTH: Peter Drenth
- Interbestuurlijk Toezicht: Jan Markink

Het overleg zal plaatsvinden na het beeldvormende strategisch beraad van Gedeputeerde Staten op 25 januari 2022. Focus van het gesprek ligt op de suggestie van de staatssecretaris over de vorming van omgevingsdiensten langs de lijnen van de veiligheidsregio.

Evaluaties Gelders Stelsel
Op het strategisch beraad van Gedeputeerde staten op 25 januari 2022 zal (waarschijnlijk) de uitkomst van de evaluatie van het Stelsel (artikel 217a) besproken worden. Daarnaast hebben de omgevingsdiensten zelf de stelseltaken geëvalueerd en gaan op een tweedaagse sessie van 23 en 24 februari 2022 de uitkomsten bespreken en nemen daarin uiteraard alle bovenstaande ontwikkelingen mee.

Vanuit bovenstaande mag verwacht worden dat er in de komende periode stevige beleidskeuzes gemaakt gaan worden die een effect zullen hebben op ODNV.

Bestuurlijke bijeenkomst Milieucriminaliteit
Op 7 februari 2022 vindt de digitale bestuurlijke bijeenkomst milieucriminaliteit plaats.
Er zijn de afgelopen periode veel verbeterpunten geïnventariseerd die de aanpak van milieucriminaliteit kunnen verbeteren (rapporten van de Algemene Rekenkamer, CCV, Berenschot en commissie Van Aartsen). Diverse projecten zijn hiertoe in gang gezet (als onderdeel van de Aanpak Milieucriminaliteit). Het doel van deze bijeenkomst is de urgentie en het belang van de aanpak van milieucriminaliteit onder de aandacht te brengen van de bestuurders. En te kijken welke rol alle belanghebbenden hierin hebben. Zoals gezegd, voor ODNV mogelijk extra interessant om zich verder in te specialiseren.

Controles vuurwerkopslag 2022
IenW gaat de omgevingsdiensten in 2022 verzoeken om twee keer een controle uit te voeren – rond februari/maart én in julie/augustus 2022 – naar de opslag van vuurwerk met een vergunde capaciteit van meer dan 10.000 kg. Vergelijkbaar met de controles die dit jaar zijn uitgevoerd. Meer informatie hierover volgt in januari 2022.

Stikstof dossier
Op het afgelopen PFO Stikstof (december 2021) is met de programmamanager van de provincie gesproken over het programma Gelderse Maatregelen Stikstof (GMS). Vanuit het programma is al een plan gemaakt en de benodigde financiering is aangevraagd bij het Rijk. De inhoud sluit aan bij de paragraaf Landbouw, Natuur en Stikstof uit het Coalitieakkoord 2021-2025.

Wat gaat ODNV nu doen met de GMS? De programmamanager gaf aan dat er nu (nog) geen blauwdruk ligt, maar dat er vooral allerhande dingen opgezet en ondernomen worden om te leren en dat daarin samenwerking wordt gezocht. Dit biedt kansen voor ODNV om een partner te zijn op een specifiek terrein, zoals stikstof en wet natuurbeheer. En/of milieucriminaliteit en inzet van Boa's.

Personeel / ontwikkelvermogen

Ziekteverzuim
Ten opzichte van 2020 is in 2021 het ziekteverzuimpercentage ODNV gestegen van 5,1% naar 7,75%. Deze stijging is vooral toe te schrijven aan een aantal langdurig zieke medewerkers, mede als gevolg van COVID-19. Gevolg van deze toename in het verzuim is dat er extra personeel moet worden ingehuurd om de werkzaamheden tijdig en goed uit te kunnen voeren.

Wervingsstrategie
ODNV is gestart met de wervingsstrategie op basis van het SPP (Strategische Personeels Planning) zoals vastgesteld tijdens het DB van 11 november 2021. Realisatie heeft de hoogste prioriteit gezien de urgentie van de hoge werkdruk.
Helaas hebben in het afgelopen kwartaal twee medewerkers aangegeven ODNV te verlaten. De her invulling van deze formatieplaatsen wordt vanzelfsprekend direct betrokken bij de uitvoering van de wervingsstrategie. Hierbij geldt voor een aantal functies dat er is wordt afgestemd met OVIJ om de werving op elkaar af te stemmen.
Er wordt een kostenraming gemaakt waarin de kosten en baten van de extra inzet worden ingeschat, opdat de noodzakelijk aanvullende financiering geen verrassingen bevat. Zie het 100 dagen rapport voor verdere toelichting.

In het kader van de wervingsstrategie is ook gestart met een 'landingspagina' om de eigen website herkenbaarder te maken voor nieuwe medewerkers en wordt in januari gestart met de LinkedIn-campagne om ODNV herkenbaarder te maken in ons werkveld.

TV Programma
De Gelderse Omgevingsdiensten zijn geselecteerd om deel te nemen aan het SBS6 televisieprogramma "De Helden van Nu" in de serie "Werken voor de Overheid". In een aansprekende, informatieve en positieve reportage komt het werk van de omgevingsdiensten aan bod. ODNV heeft in het kader van de opnames twee medewerkers voorgedragen. Al het opgenomen materiaal ontvangen wij ook. Hiermee kunnen we extra video's maken voor arbeidsmarktcommunicatie en verdere profilering van de Gelderse Omgevingsdiensten. Planning staat voor tweede helft 2022 en de inzet hiervan wordt vanuit het Gelders Stelsel gecoördineerd door de werkgroep arbeidsmarktcommunicatie.

Werkprocessen/organisatie

Jaarprogramma 2022
Het jaarprogramma wordt medio/eind januari 2022 opgeleverd.
Begin januari worden de uit te voeren controles voor 2022 bepaald en beoordeeld welke aan onze externe leverancier worden opgeleverd (Stantec).

Realisatie 2021
De uitwerking van de realisatie van 2021 vraagt dit jaar extra aandacht gezien de implementatie van OpenWave. We hebben nu het eerste volle jaar erop zitten. Uit de rapportages blijken nu waar invoer- en procesissues zitten en wat het effect is op de rapportages. De rapportages worden medio februari verwacht. De issues worden verwerkt in het doorontwikkelplan OpenWave.

Programma Omgevingswet
In de Tweede Kamer staat een debat over de Omgevingswet gepland in februari 2022. Dan wordt waarschijnlijk ook definitief bepaald of de wet per 1 juli 2022 in werking treedt. Uitstel is nog steeds een mogelijkheid vanwege technische problemen met het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).
De ODNV Projectleider Omgevingswet heeft ODNV in deze al zichtbaarder gemaakt richting de gemeenten. De projectleider maakt een mijlpalenoverzicht, een programmabegroting 2022 en draagt zorg voor de afstemming met OVIJ, die hem nu ook heeft ingehuurd. Via Remco is ook ODR aangehaakt, hij adviseert ook bij hen over de Omgevingswet.
Focus van aandacht is nu de combinatie van werkdruk, tekort aan financiering en de noodzakelijke inzet van eigen medewerkers in de komende maanden om voorbereid te zijn op 1 juli 2022. Ik verwijs hier naar mijn 100-dagenrapport voor nadere toelichting.

Hybride werken
Door de coronapandemie is duidelijk geworden dat de plek van waaruit gewerkt wordt definitief veranderd is. Het thuiswerken zal blijvend een veel groter deel uitmaken van de werktijd. Daartoe is in 2021 een traject gestart om hieraan invulling te geven. Het omhelst drie aandachtspunten:
1. Andere inrichting/functie kantoor. De functie van kantoor wordt meer geënt op samenkomen. Dat houdt in dat er meer samenwerkingsfaciliteiten, ontspanplekken en afstemplekken worden ingericht. De realisatie richt zich op het eerste kwartaal 2022, waarbij levering van materiaal onvoorspelbaar is.
2. Hybride vergaderen. Twee vergaderzalen zijn met ondersteunende apparatuur ingericht.
3. Aanpassing van de kantoorautomatisering naar het faciliteren van plaats-onafhankelijk werken (d.w.z. de omslag van vaste kantoor-werkplekken naar het verstrekken van ondersteunende middelen zoals laptop/iPad en de thuiswerkplek). De uitwerking hiervan wordt in februari verwacht.

Implementatie VTH-systeem
In 2021 heeft ODNV een nieuw VTH systeem ingevoerd. Dit systeem genaamd Open Wave wordt nu door alle omgevingsdiensten van het Gelders Stelsel gebruikt. De basis staat nu en we zijn nu met de doorontwikkeling bezig. Een van de consequenties van de invoering van het nieuwe systeem is dat we over 2021 niet goed op doorlooptijden kunnen rapporteren. Voor de doorontwikkeling hebben we de komende tijd de volgende speerpunten:
1. Juist gebruik van het systeem en daardoor ook kwalitatief goede rapportages
2. Inrichten van het beheer van het systeem en van de gegevens
3. Optimaliseren van de processen die door het systeem worden ondersteund.

Het plan voor deze doorontwikkeling wordt in samenhang gebracht met het plan voor werkzaamheden voor de Omgevingswet zodat we slagvaardiger zijn en de tijd en energie die nodig zijn van de medewerkers kunnen zo effectief mogelijk kunnen benutten.

Toenemende aandacht voor kwaliteit werkprocessen en gegevens
Het afgelopen jaar is er veel tijd en energie gestoken in de overgang naar een nieuw systeem voor de ondersteuning van het primaire proces. Door de invoering van dit nieuwe systeem , OpenWave, kunnen we ook beter aansluiten bij de omgevingsdiensten in het Gelders Stelsel. Het komende jaar ligt de focus op het beheer van het systeem en de gegevens.De dienstverlening van ODNV naar onze partners toe staat of valt met de kwaliteit van de gegevens. Juiste gegevens stellen ons ook in staat om steeds meer datagedreven te werken en onze processen te optimaliseren.
In 2022 gaan we beheerprocessen inrichten voor zowel het systeem als de gegevens die beheerd worden. Dit is een onderdeel van informatiemanagement wat we samen met OVIJ verder gaan doorvoeren.
Ook aandacht voor nieuwe wetgeving zoals de Wet Open Overheid wordt hierdoor geborgd.

Financiën/middelen
Op dit moment wordt er volop gewerkt aan de totstandkoming van de Jaarrekening 2021, de voorbereiding van de daarmee gepaard gaande accountantscontrole en de opstelling van de Programmabegroting 2023-2026. Daarnaast loopt het traject rondom het onderzoek naar de verdergaande samenwerking met OVIJ.
Met betrekking tot uitvoeringsjaar/boekjaar 2022 wordt hiernaast op een zo kort mogelijke termijn een overzicht gegeven van de budgettaire consequenties die gepaard gaan met in het bijzonder de invulling van het Strategisch Personeels Plan (SPP) en andere bedrijfsmatige ingrepen (zoals de werkplekvoorziening). Verwacht wordt dat in dit verband een begrotingswijziging ter verhoging van de partnerbijdragen onontkoombaar is. Het streven is deze begrotingswijziging in het 1^{e} semester van 2022 aan de partners aan te bieden.